

Кому: reception.ecology@zp.gov.ua

Пропозиції до проєкту Програми охорони довкілля та Звіту про СЕО

Управлінню з питань екологічної безпеки
Запорізької міської ради
вул. Зелінського, 3, м. Запоріжжя, 69126

Свіжєвської Ірини Юзефовни,
вул. Інженера Лата, буд. 33,
099-141-06-82,
svezhev@gmail.com

Щодо: подання пропозицій до проєкту Програми охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя, затвердженої рішенням Запорізької міської ради від 30.04.2025 № 28, в оновленій редакції, та Звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Шановні представники Управління!

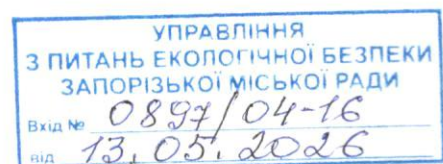
У межах громадського обговорення проєкту Програми охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя, затвердженої рішенням Запорізької міської ради від 30.04.2025 № 28, в оновленій редакції, та Звіту про стратегічну екологічну оцінку подаю такі зауваження та пропозиції.

Прошу окремо перевірити положення проєкту Програми та Звіту про СЕО в частині заходів, що стосуються експлуатації мартенівських печей ПАТ «Запоріжсталь», оскільки існує ризик, що окремі положення Програми можуть бути використані як підстава для фактичного перенесення строків їх виведення з експлуатації до 2029 або 2035 року.

За наявною у мене копією дозволу на викиди ПАТ «Запоріжсталь», отриманою у відповідь на офіційний запит до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, умовами чинного дозволу передбачено виведення мартенівських печей з експлуатації до кінця 2027 року.

У зв'язку з цим вважаю неприпустимим включення до проєкту Програми положень, строків, заходів або формулювань, які прямо чи опосередковано допускають експлуатацію мартенівських печей ПАТ «Запоріжсталь» після 31.12.2027, якщо це суперечить чинним умовам дозволу на викиди.

Окремо звертаю увагу, що відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» строки виконання заходів щодо скорочення викидів, затверджених у дозволі на викиди, можуть бути подовжені за умови внесення змін до відповідних стратегічних документів національного рівня та/або регіональних програм охорони довкілля. Саме тому закріплення у місцевій Програмі пізніших строків щодо мартенівських печей може

створити юридичний механізм для подальшого пом'якшення або зміни умов чинного дозволу.

З огляду на викладене прошу:

Виключити з проєкту Програми та Звіту про СЕО будь-які положення, які можуть тлумачитися як згода Запорізької міської ради або громади міста Запоріжжя на продовження експлуатації мартенівських печей ПАТ «Запоріжсталь» після 31.12.2027.

Прямо передбачити в Програмі таке положення:

«Положення цієї Програми не є підставою для продовження строків експлуатації мартенівських печей ПАТ «Запоріжсталь» та не змінюють обов'язку підприємства виконати умови чинного дозволу на викиди щодо їх виведення з експлуатації до 31.12.2027».

Додати до Програми окремий контрольний індикатор:

«Повне припинення експлуатації мартенівських печей ПАТ «Запоріжсталь» не пізніше 31.12.2027 відповідно до чинного дозволу на викиди».

Передбачити у Програмі обов'язок ПАТ «Запоріжсталь» щоквартально інформувати Запорізьку міську раду, Міндовкілля та громадськість про фактичний стан виконання заходів з виведення мартенівських печей з експлуатації.

Додати до Звіту про стратегічну екологічну оцінку окремий аналіз альтернатив:

- сценарій виконання чинного дозволу із виведенням мартенівських печей з експлуатації до 31.12.2027;
- сценарій їх подальшої експлуатації після 2027 року;
- оцінку впливу кожного сценарію на стан атмосферного повітря та здоров'я населення м. Запоріжжя.

Передбачити, що будь-які пропозиції щодо перенесення строків виведення мартенівських печей з експлуатації після 2027 року мають проходити окрему публічну процедуру з наданням повного правового, екологічного, санітарного та техніко-економічного обґрунтування.

Визнати неприйнятним включення до Програми заходів, строк виконання яких виходить за межі строку дії самої Програми, якщо такі заходи можуть впливати на чинні дозвільні обов'язки підприємства щодо скорочення викидів.

За результатами розгляду цих пропозицій прошу надати мотивовану відповідь щодо їх врахування або відхилення та внести ці пропозиції до матеріалів громадського обговорення відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Відповідь про прийняття, чи відхилення пропозицій прошу надати на мою електронну пошту: svezhev@gmail.com

З повагою,
Свіжевська Ірина Юзефовна.

#маю
право
дихати

Громадська організація «Маю право дихати»
Ідентифікаційний код юридичної особи: 45858469
Голова Ольга Гайдаш +380503539772
адреса м. Запоріжжя вул. Південноукраїнська 13/59
maupravodyhaty24@gmail.com

Керівнику управління з питань екологічної безпеки ЗМР

Золотарьову Г.А

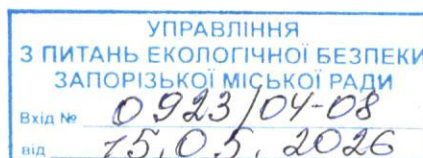
Голови ГО» Маю право дихати» Ольги Гайдаш

ЗАУВАЖЕННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ

щодо проєкту «Програми охорони довкілля м. Запоріжжя» та звіту про СЕО (в оновленій редакції 2026 року)

За результатами аналізу оновленої Програми та відповідного звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО), встановлено, що документ містить критичні недоліки та фактично спрямований на легалізацію перенесення термінів екологічної модернізації промислових гігантів міста.

- **Відсутність критичного аналізу та об'єктивності:** Звіт подає Програму виключно у позитивному світлі, стверджуючи, що заходи «не несуть негативних наслідків». Така оцінка є необґрунтованою, оскільки перенесення ключових природоохоронних заходів на далеку перспективу (2030–2035 роки) фактично консервує поточний рівень забруднення.
- **Невідповідність діючим дозвоільним документам:** Звіт СЕО та Програма прямо суперечать діючому дозволу на викиди ПАТ «Запоріжсталь». Звіт передбачає роботу шести мартенівських печей у період 2030–2035 років, тоді як дозвіл вимагає їх повної зупинки до кінця 2027 року. Це створює небезпечний прецедент використання міської програми як інструменту для подальшого перегляду дозволів у бік послаблення.
- **Ризик послаблення природоохоронних зобов'язань:** Оновлена Програма може бути використана як юридична підстава для перенесення строків виконання заходів, передбачених Законом «Про охорону атмосферного повітря». Це створює загрозу легалізації затримки екологічної модернізації підприємств.
- **Необґрунтоване подовження термінів реалізації:** Програма фактично розширюється з 2029 року до 2035 року (I етап: 2024–2029 рр., II етап: 2030–2035 рр.), що відтерміновує досягнення нормативної якості повітря в місті.
- **Недостатня прозорість процедури:** Процедура СЕО проводиться без належного висвітлення у ЗМІ, що обмежує право громади на участь у прийнятті екологічно значущих рішень.
- **Маніпулятивність висновків СЕО:** Твердження звіту про те, що заходи «не несуть негативних наслідків», є необґрунтованим. Перенесення модернізації на 2030–2035 роки є прихованим негативним впливом, оскільки громада продовжуватиме дихати забрудненим повітрям понад встановлені законодавством терміни.

#маю
право
дихати

Громадська організація "Маю право дихати"
Ідентифікаційний код юридичної особи: 45858469
Голова Ольга Гайдаш +380503539772
адреса м. Запоріжжя вул. Південноукраїнська 13/59
maupravodyhaty24@gmail.com

- **Відсутність критичного аналізу:** Документ виглядає не як незалежна екологічна експертиза, а як спроба формального обґрунтування затримок у виконанні природоохоронних заходів.

Аналіз стану врахування зауважень Міндовкілля (копія додається) та громади до попередньої версії Програми свідчить про системні ігнорування ключових вимог безпечного довкілля. Попри надані раніше зауваження громадськості й Міндовкілля до попередніх версій Програми, в оновленій редакції 2026 року залишилися **НЕВРАХОВАНИМИ** наступні ключові позиції, що викликає обґрунтовані зауваження в оновленій редакції 2026 року:

1. Невідповідність термінів модернізації «Запоріжсталі»

Громадськість та Міндовкілля наголошували на необхідності дотримання термінів закриття мартенівського виробництва до **31.12.2027**, як це передбачено в діючому дозволі на викиди.

В оновленій програмі: НЕ ВРАХОВАНО. Програма та звіт SEO фактично легалізують перенесення цих строків. У звіті зазначено два етапи, де II етап триває до **2035 року**. Зокрема, передбачено роботу шести мартенівських печей у період 2030–2035 років, що прямо суперечить умовам діючого дозволу.

2. Відсутність кількісних показників моніторингу

Міндовкілля вимагало, щоб розділ 9 звіту SEO містив **кількісні та якісні показники**, одиниці їх вимірювання та цільові значення для кожного наслідку.

В оновленому звіті SEO: ВРАХОВАНО ЧАСТКОВО. Хоча розділ про моніторинг присутній, він залишається описовим. Звіт SEO зазначає, що «негативних наслідків не передбачається», тому заходи моніторингу зорієнтовані переважно на загальний контроль якості повітря, а не на відстеження ефективності кожного конкретного заходу програми. Моніторинг у звіті SEO описаний загальною, без прив'язки до конкретних етапів зниження викидів по кожній речовині.

3. Кумулятивні та синергічні наслідки

Було висунуто вимогу оцінити вторинні, **кумулятивні та синергічні наслідки** виконання Програми для довкілля та здоров'я.

В оновленому звіті SEO: НЕ ВРАХОВАНО. У тексті звіту SEO прямо вказано: «Аналіз... не дав підстав для визначення вторинних екологічних наслідків... кумулятивних та синергічних наслідків». Це ігнорує той факт, що відтермінування екологічних заходів

#маю
право
дихати

Громадська організація “Маю право дихати”
Ідентифікаційний код юридичної особи: 45858469
Голова Ольга Гайдаш +380503539772
адреса м. Запоріжжя вул. Південноукраїнська 13/59
maupravodyhaty24@gmail.com

на 8 років має накопичувальний негативний вплив на здоров'я мешканців та **прямо суперечить вимогам** Міндовкілля, ігнорує шкоду здоров'ю населення від тривалого (додаткові 8 років) впливу викидів.

4. Оцінка ризиків для здоров'я

Проігнорована необхідність детальної оцінки ризику для здоров'я від впливу пріоритетних речовин (PM2.5, PM10, озон тощо).

В оновленій програмі: ВРАХОВАНО ЧАСТКОВО. Розділ VI Програми присвячений оцінці ризику. Однак, висновки звіту CEO про те, що заходи «не несуть негативних наслідків», виглядають занадто оптимістичними на фоні перенесення термінів модернізації.

Оновлена редакція Програми та звіту CEO 2026 року фактично ігнорує ключову вимогу громадськості та контролюючих органів щодо **дотримання раніше встановлених строків (2027 рік)** для найбільших забруднювачів, зміщуючи акцент на довгострокову перспективу до 2035 року.

На підставі вищевикладеного, вимагаємо:

1. **В проєкті «Програми» встановити строки виконання заходів (зокрема щодо ПАТ «Запоріжсталь»)** у повну відповідність до діючих дозволів на викиди. Кінцевий термін експлуатації мартенів — **31.12.2027**.
2. **Доопрацювати розділ моніторингу:** Включити до звіту CEO конкретні кількісні показники зниження викидів (PM2.5, PM10, діоксид сірки, оксиду азоту, діоксину азоту) для кожного етапу (2027, 2030, 2035 рр.).
3. **Переглянути висновки щодо впливу на здоров'я.** Провести реальну оцінку ризиків для здоров'я населення м. Запоріжжя, враховуючи синергічний ефект відстрочки закриття застарілих цехів. Доповнити звіт аналізом ризиків для здоров'я населення, можливим сценарієм перенесення термінів модернізації очисного обладнання на 2030–2035 роки.
4. **Забезпечити прозорість.** Опублікувати повну порівняльну таблицю змін у заходах (стара редакція vs оновлена) та провести відкриті громадські слухання з прямою трансляцією.
5. **Виключити маніпулятивні формулювання.** Переглянути висновки звіту щодо «відсутності негативних наслідків», враховуючи кумулятивний ефект від продовження викидів забруднюючих речовин протягом додаткових 8 років (порівняно з попередніми планами).

#маю
право
дихати

Громадська організація "Маю право дихати"
Ідентифікаційний код юридичної особи: 45858469
Голова Ольга Гайдаш +380503539772
адреса м. Запоріжжя вул. Південноукраїнська 13/59
maupravodyhaty24@gmail.com

6. Повною мірою виконати зауваження Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, які були надані раніше, але залишилися проігнорованими в тексті звіту СЕО від 2026 року.

Просимо врахувати, що ігнорування суттєвих зауважень громадськості та невідповідність Програми чинним дозволам на викиди є порушенням процедури СЕО, що згідно зі ст. 18 Закону є підставою для оскарження та скасування рішення про затвердження даного документа.

Окремо наголошуємо, що діяльність великого промислового бізнесу в умовах воєнного часу та післявоєнного відновлення України не може будуватись виключно навколо прибутку без належної відповідальності перед державою, громадою та громадянами України.

Власники промислових підприємств, які десятиліттями отримували прибутки від використання ресурсів та інфраструктури міста Запоріжжя, зобов'язані забезпечувати екологічну модернізацію виробництва у строки, визначені законодавством та дозвільними документами, а не перекладати наслідки забруднення на здоров'я мешканців міста.

Право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля гарантоване ст. 50 Конституції України та не може бути відкладене до 2035 року в інтересах промислових підприємств.

Також залишаємо за собою право звернення до Міністерства економіки України, Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України та інших органів державної влади зі скаргами та іншими симетричними і асиметричними діями щодо дій та рішень Запорізької міської ради, які можуть призвести до подальшого погіршення стану здоров'я мешканців Запоріжжя через фактичне перенесення екологічної модернізації підприємств до 2035 року.

15.05.2026

з повагою Ольга Гайдаш

Управління з питань екологічної безпеки ЗМР

Чикалової Вікторії координатори руху « Маю ПравоДихати»

Вітчизняний 14

viktorvable@gmail.com

0634519921

ПРОПОЗИЦІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ

до Звіту про стратегічну екологічну оцінку (CEO) проєкту Програми охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя в оновленій редакції. Після аналізу оприлюдненого Звіту про стратегічну екологічну оцінку (CEO) громадськістю встановлено, що документ у поданому вигляді не відповідає вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», принципам Орхуської конвенції, а також не забезпечує належного аналізу впливу на довкілля та здоров'я населення. Оприлюднений документ фактично є переказом загальних положень Програми та описом намірів, однак не містить повноцінної стратегічної екологічної оцінки із належними розрахунками, альтернативами, прогнозами та аналізом ризиків.

У зв'язку з цим громадськість надає наступні пропозиції та зауваження.

1. Відсутність повноцінної стратегічної екологічної оцінки

У Звіті CEO відсутній:

- комплексний аналіз фактичного впливу промислових підприємств на атмосферне повітря;
- аналіз впливу на здоров'я населення;
- прогноз наслідків реалізації Програми;
- аналіз кумулятивного впливу підприємств;
- аналіз альтернативних сценаріїв розвитку;
- оцінка ризиків продовження роботи застарілих виробництв.
- Документ містить загальні декларативні формулювання без належного екологічного, медичного та статистичного обґрунтування.

2. Використання застарілих та неповних даних

У Звіті використано переважно статистичні дані 2023–2024 років, тоді як документ готується та подається громадськості у 2026 році.

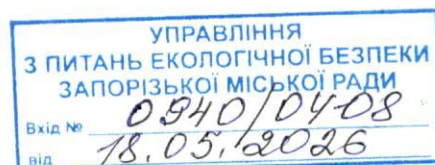
Пропонуємо:

- надати повні дані за 2025 рік та I квартал 2026 року;
- оприлюднити актуальні:
 - обсяги валових викидів;
 - енергетичні баланси підприємств;
 - дані інструментальних вимірювань;
 - результати автоматизованого моніторингу;
 - інформацію про аварійні та наднормативні викиди;
 - інформацію про неорганізовані джерела викидів.

3. Відсутність конкретної інформації щодо основних забруднювачів

У Звіті не наведено:

- річних обсягів викидів по кожному великому підприємству;
- структури викидів;
- внеску окремих підприємств у фонове забруднення;
- порівняння фактичних викидів із дозволеними;
- інформації про виконання природоохоронних заходів.

Особливо відсутній деталізований аналіз діяльності Запоріжсталь, попри те, що підприємство є одним із найбільших забруднювачів атмосферного повітря міста.

Пропонуємо:включити до Звіту:

- повні дані щодо викидів кожного підприємства;
- динаміку змін викидів за 2021–2026 роки;
- інформацію про фактичне виконання природоохоронних заходів;
- інформацію про порушення умов дозволів на викиди;
- інформацію про заплановане продовження або припинення роботи окремих виробництв.

4. Відсутність аналізу впливу продовження роботи мартенівських виробництв

У документі фактично закладено продовження функціонування окремих застарілих виробництв до 2035 року без належного екологічного та медичного обґрунтування.

При цьому не надано:

- аналізу наслідків продовження роботи мартенів;
- порівняння сценарію закриття та сценарію продовження роботи;
- оцінки впливу на здоров'я населення;
- оцінки відповідності державній екологічній політиці України;
- аналізу відповідності європейським екологічним стандартам.

Пропонуємо:окремо провести:

- стратегічну оцінку наслідків продовження роботи мартенівських потужностей;
- медико-екологічну оцінку ризиків;
- публічне обговорення цього питання із громадськістю.
- створити умови для адекватної, новітньої, екологічної реконструкції металургійного виробництва.

5. Відсутність альтернатив

У Звіті заявлено про «визначення виправданих альтернатив», однак жодних альтернатив фактично не наведено.

Вимагаємо включити:

- сценарій поступового закриття найбільш забруднюючих виробництв;
- сценарій модернізації із конкретними строками;
- сценарій переходу на найкращі доступні технології (НДТМ);
- сценарій посиленого екологічного контролю;
- сценарій із розширенням системи моніторингу;
- сценарій зменшення впливу транспорту;
- сценарій збільшення санітарно-захисних зон.

6. Відсутність належного аналізу впливу на здоров'я населення

У документі відсутній:

- аналіз захворюваності населення;
- аналіз смертності;
- аналіз онкологічних, легеневих та серцево-судинних захворювань;
- аналіз впливу забруднення на дітей;
- аналіз впливу на вразливі групи населення.

Пропонуємо:включити до Звіту:

- статистику захворюваності;
- аналіз медичних ризиків;

- оцінку впливу дрібнодисперсного пилу PM2.5 та PM10;
- оцінку канцерогенних ризиків;
- оцінку ризику хронічного впливу фенолу, формальдегіду, бензапірену, діоксиду азоту та інших речовин.

7. Відсутність обґрунтування заходів Програми

Більшість заходів Програми викладені декларативно та не містять: механізму реалізації; джерел фінансування; строків; розрахунків ефективності; кількісних показників; відповідальних виконавців.

Пропонуємо: по кожному заходу надати: фінансово-економічне обґрунтування; конкретні цільові показники; строки реалізації; показники очікуваного зниження викидів; систему контролю виконання.

8. Недостатність системи моніторингу атмосферного повітря

У документі відсутнє обґрунтування:

- кількості постів моніторингу;
- кількості мобільних лабораторій;
- кадрового забезпечення;
- технічного оснащення;
- покриття районів міста;
- необхідності автоматизованої системи контролю.

Пропонуємо:

- розробити окрему програму розвитку системи моніторингу;
- визначити необхідну кількість стаціонарних постів;
- забезпечити цілодобовий автоматичний моніторинг;
- забезпечити відкритий онлайн-доступ до даних;
- збільшити кількість мобільних лабораторій.

9. Порушення принципів участі громадськості

Документ підготовлено переважно на основі пропозицій промислових підприємств та окремих посадових осіб.

Водночас громадськість фактично була усунута від формування документа.

Це суперечить:

- положенням Орхуської конвенції;
- Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- принципам відкритості та участі громадськості.

Пропонуємо:

- провести повторні відкриті громадські консультації;
- забезпечити публічне представлення Програми;
- провести окремі слухання щодо великих промислових підприємств;
- забезпечити участь незалежних експертів, медиків та екологів.

10. Відсутність оцінки виконання попередньої Програми

У документі відсутній аналіз:

- які заходи були виконані;
- які не виконані;
- причини невиконання;
- фактичний екологічний ефект;
- вплив попередньої Програми на стан повітря.

Пропонуємо:

додати повний звіт ефективності реалізації Програми за 2023–2025 роки.

11. Необхідність незалежної експертизи

Враховуючи суспільну значимість документа та потенційний вплив на здоров'я сотень тисяч мешканців міста, вважаємо необхідним:

- проведення незалежної екологічної експертизи;
- проведення незалежної медико-санітарної оцінки;
- залучення профільних наукових установ;
- проведення незалежного аудиту даних моніторингу.

ВИСНОВОК

У поданому вигляді Звіт про стратегічну екологічну оцінку не забезпечує належного аналізу впливу Програми на довкілля та здоров'я населення, містить значні прогалини, декларативні положення та не відповідає принципам наукової обґрунтованості, відкритості та участі громадськості.

У зв'язку з цим громадськість вважає неможливим затвердження документа без його суттєвого доопрацювання, повторного громадського обговорення та проведення повноцінної стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог законодавства України та міжнародних зобов'язань України.

17.05.2026

Чикалова Вікторія

Управління з питань екологічної
безпеки міської ради

Пропозиції до проекту Програми охорони довкілля щодо поетапного
зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання
м. Запоріжжя, затвердженої рішенням Запорізької міської ради від 30.04.2025
№ 28, в оновленій редакції, та Звіту про стратегічну екологічну оцінку:

Пропонуємо не змінювати назву Програми, залишивши її у такій
редакції: Програма охорони довкілля щодо поетапного зниження викидів
забруднюючих речовин суб'єктами господарювання м. Запоріжжя та
затвердити Програму в новій редакції.

Заступник голови ГО "Ротарі
клуб Запоріжжя" Соціальне
підприємство

Віталь Лисак
20.05.2026

Віталій ЛИСАК

